

SPOR BASINININ KAMUSAL BOYUT VE İŞLEVLERİ

A. Yalçın KAYA*

Social Dimensions And Functions Of Sports Press

Social construction and unavoidably social life getting be more complex and difficult. Necessities and demands of person who has to be appear and live such kind of social construction, are been changed and diversificated. Person who is been transformed to be less powerful and more solitude/lonely in daily life, try to satisfy his/her deficiencies in different ways. Sport and sports press change into one of the most important way to satisfy deficiencies. Sport and sports press who whom process sport as a subject and content, are the social event because of their specialties and functions which they process

.....

Varolduğu günden bu yana değişim ve gelişme içinde olan insanın en önemli özelliklerinden biri de toplum içinde yaşamasıdır. Toplumsal bir varlık olan insan, kendisi gibi ortak özelliklere sahip olan diğerleri ile yaşamak zorundadır. Çünkü içinde bulunduğu toplum onun yaşamını kolaylaştıracaktır. Gerçekten de "sosyal gereksinimleri karşılamak için etkileşen ve ortak bir kültürü paylaşan çok sayıda insanın oluşturduğu birliktelik"¹ şeklinde tanımlanan toplum işlevsel bir yapıya sahiptir. Toplumun işlevlerinden en önemlisi, ilişki ve etkileşim içine girebilmesi için kendisini oluşturan bireyleri belli bir zamanda ve fiziksel alanda bir araya getirmektir. Toplumun bu işlevi toplumsal

* Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi.

¹ Joseph Fichter, *Sosyoloji Nedir?* (Çev.: Nilgün Çelebi), Ankara: Atilla Kitabevi, 1996, s. 73.

kişilik oluşumunun hem nedeni hem de sonucunu oluşturmaktadır. Yine toplumun işlevleri arasında kendisini oluşturan bireylere zaman ve enerji tasarrufunu sağlayacak olan ortak/paylaşılan davranış kalıpları oluşturmak, bunları koruyup, geliştirmek ve gereksinimleri uygun olarak da değiştirmek bulunmaktadır. Bireylerin birbirlerini anlayabilmeleri, ilişki ve etkileşim içine girebilmeleri için birbirlerini anlamalarını sağlamak da toplumun işlevleri arasında bulunmaktadır. Diğer yandan, sistemli olarak onaylanmış yeni üye sağlamak, resmi veya resmi olmayan eğitim yoluyla üyelerinin toplumsallaşmasını ve gelişmesini sağlamak, üyelerinin yaşamlarını sürdürebilmek için gereksinim duydukları fiziki mal ve hizmetlerin üretilmesini ve dağıtılmasını sağlamak, siyasal yönetim ve sivil gruplar aracılığıyla üyelerinin iç ve dış güvenliklerini sağlamak, üyelerinin dini ve manevi gereksinimlerini gidermek, sahip olduğu toplumsal kurumlar ve sistematik düzen aracılığıyla üyelerinin dinlenmesini ve boş zamanlarını değerlendirilmesini sağlamak da toplumun özsel işlevleri yer almaktadır.

İletişim, Kitle İletişim ve Toplum

Toplumsal yapı ve yaşam içinde bulunan birey, herhangi boyut ve yoğunluktaki gereksinimini gidermek için kendisi ile aynı eksinde olan diğer üyelerin yardımına muhtaçtır. Söz konusu edilen yardım gereksiniminin giderilebilmesi için öncelikle yardım gereksiniminden haberdar edilmesi, haberdar olunması, bir diğer deyişle de uygun bir iletişim ortamının bulunması kaçınılmazdır. Gerçekten de toplumsal yapı ve yaşam içinde birarada bulunan bireyler yaşamlarını sürdürmek ve ortaya çıkan yeni yapı ve koşullara uyum sağlayabilmek için sahip oldukları bilgi ve deneyimleri karşılıklı ilişki ve etkileşim içinde birbirlerine aktarmak, paylaşmak zorundadırlar².

Önceleri yüz yüze iletişim ile gerçekleştirilebilen bilgi ve deneyim aktarımı, nüfusun artması, demografi ve psiografinin çeşitlenmesi ve üretim teknolojilerinin gelişmesi ile eski etkinlik ve verimliliğini yitirmiştir. Bu bağlamda toplumun üyelerini gereksinimleri, söz konusu edilen genel ölçek toplum olduğundan, gereksinimlerin de toplumsal olması kaçınılmaz bir hale gelmiştir. Diğer taraftan yukarıda değinilen nedenlerden ötürü, toplumsal bir

2 A. Halûk Yüksel, "İletişimin Toplumsal Boyutu Olarak Kitle İletişim", *Kurgu*, C. 7, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1990, s. 11.

gereksinimin giderilebilmesi için gerekli olan bilgi ve haber akışının da toplumsal olması bir başka kaçınılmaz olmuştur. Ekonomik, teknolojik ve eğitimsel koşulların değişme ve gelişmesi sonucu daha da karmaşık hale gelen toplumsal yapı ve yaşam içindeki birey, gereksinimlerini gidermek için toplumsal boyutta olan kitle iletişim sürecini ve kitle iletişim araçlarını kullanmaya başlamıştır. Tüm bunlar ışığında daha önce ekonomik ve politik özellikleri ve boyutları ile tanımlanan toplumun³ iletişimsel özellik ve boyutu belirmiştir.

Spor Basını Nedir?

Spor basını en genel tanımı ile spor haberlerine yer veren basın türü olarak tanımlanabilir. Ancak spor basınının okuyucusuna sadece haber sunmamakta, diğer basın türlerinden farklı işleyiş ve işlevler yüklenmektedir. Spor basını, haberin yanı sıra, habere konu olan olay, olgu veya nesne ile ilgili bütünlüyci, farklı bakış açıları getiren yorumları da okuyucu kitlesine ulaşturmaktadır. Diğer yandan kimi fotoğraf, grafik, karikatür, tablo, grafik, info-grafik gibi görsel malzemelerin de kullanılmaktadır. Spor basınının tüm bu haber ve yorum öğelerini spor ile ilgili olay, olgu ve nesnelere doğrultusunda kullanmak durumundadır. Spor basını olarak adlandırılacak olan ürünün tasarlanmasından, ürünün hazırlanma ve sunumuna kadar olan süreçte spor basını çalışanı olarak tanımlanan kişiler görev yapmaktadır*. Bu bağlamda spor basını "Spor basını, konu ve içerik olarak tüm boyut ve yönleri ile sporu işleyen, spor, etkinlikleri, organizasyonları, uygulayıcıları ile ilgili haber, olay ve olgulardan ilgili kitlesini haberdar eden, bunlarla ilgili spor basını çalışanlarınca hazırlanmış haber, bilgi, yorum ve fotoğraf, grafik, info-grafik gibi görsel malzemeler yayımlayan basın türüdür" şeklinde tanımlamak olasıdır.

Tanımı itibarı ile diğer basın türleri ile kimi benzerlikler gösterse de spor basını, yapı ve işleyiş olarak basın türlerinden oldukça farklıdır. Öncelikle spor basını, basının bir satış nedenini

³ Yüksel, a.g.m., s. 14.

* Günümüzde spor, özellikle de futbol ve kaçınılmaz olarak da o konu ve içerik olarak işleyen spor basınına ulaştığı etkinlik ve yaygın o derece artmıştır ki, spor basını çalışanı olarak tanımlanmayacak olan, aralarında Güneri Cıvaoğlu, Güngör Mengi, Necati Doğru, Ali Bayram, Umur Talu, Ali Simen, Rauf Tamer, Cengiz Candar'ın da bulunduğu birçok politika yazarlar, Şiirü Kızılot, Asaf Savaş Akad, Deniz Gökçe gibi ekonomi yazarları spor konusunda köşe yazıları yazmaktadır.

oluşturmaktadır. Milliyet Gazetesi'nin 1980'li yılların başında yaptırdığı bir araştırma gazetesinin okurlarının %40'nun spor haberleri için bu gazeteyi tercih ettikleri sonucunu ortaya çıkarmıştır⁴. Bileşim Piyasa Araştırma Merkezi tarafından 1985 yılı Ocak ayında yapılan bir araştırmada ise gazete alan 100 okuyucunun % 9.6'sı ilk olarak spor sayfasına baktığı, % 8.7'sinin ise bir başka sayfaya baktıktan sonra ikinci olarak spor sayfasına baktığı sonucuna ulaşılmıştır⁵. ABD'de Lever ve Wheeler tarafından yapılan bir başka çalışmada spor sayfalarının gazetede yer alan diğer sayfalara oranla 5 kez daha fazla okunduğu saptanmıştır⁶. George Sage de, Türkiye'dekine benzer bir biçimde ABD'de gazete okuyucularının % 30'unun gazeteyi spor sayfaları için aldıklarını söylemektedir⁷. Değinilen tüm araştırmalar, sporun ve spor basınının etkin ve yaygın konumunun yanı sıra, söz konusu edilen etkinlik ve yaygınlığın günümüze özgü yeni nitelikler olmadığına, geçmişte de spor basınının etkin ve yaygın olduğuna işaret etmektedir. Diğer yandan araştırmaların sonuçları basının bu alana ilgisiz kalamayacağını ve içerik olarak spora yer vereceğini göstermektedir. Günümüzde spor basını dışında günlük olarak yayınlanan ulusal gazetelerin spor haberlerine yer vermesi bir gelenekten öte kural haline dönüşmüştür*. Yayın hayatına yen başlayacak olan bir ulusal gazete spor bölümünü, sektörün tanınmış

4 Hıncal Uluç, **Sarı Kırmızı Kaşkol**, İstanbul: Bilgi Yayınevi, 1987, s. 84.

5 Başvurulan kaynaktaki okuyucuların gazete okuduğu değil, baktığı şeklinde bir ifade bulunması nedeni ile aynı ifade değiştirilmeden kullanılmıştır. Semih Eroğlu, "Türk Spor Basını", **Yıllık Ankara Üniversitesinin Kuruluşunun 40. Yılına Armağan**, 1986-1987, S. IX, s. 77.

6 Janet Lever ve Stanton Wheeler, "The Chicago Tribune sportpage: 1900-1975", **Amerikan Sosyoloji Derneğinin 1978 Toplantısına Sunulan Bildiri**, 1978, s. 1'den aktaran Eldon E. Snyder ve Elmer A. Spreitzer, "Sports and Mass Media", **Sport in Contemporary Society** (Ed. D. Stanley Eitzen), New York: St. Martin's Press, 1984, s. 272.

7 George. H. Sage, **Power and Ideology in American Sport A Critical Perspective**, Illinois: Human Kinetics Books, 1990, s. 122. Harry Edwards tarafından 1973 yılında yapılan benzer bir araştırma yine gazete okuyucularının % 30'unun sadece spor haberleri için gazete aldıkları sonucunu ortaya koymuştur. Harry Edwards, **Sociology of Sport**, Homewood, Illinois: Dorsey Press, 1973, s. 4'den aktaran Eldon, a.g.m., s. 268.

* Wolfe&O'Sullivan, Benzer durumun İrlanda basını için de geçerli olduğunu, tüm İrlanda gazetelerinin Pazartesi günleri spor servisleri tarafından taşındığını ve günlük tabloid gazetelerin günde ortalama 8 sayfa spor haberi verdiğini, bu sayı Pazartesi günleri daha da arttığını ifade etmektedir., Rosita Wolfe, Paul O'Sullivan ve Tony Meehan., "Media and Sport in Ireland: Cultural Hegemony And Audience Affiliation On The European Periphery", **European Association for Sport Management Association Formation Promotion Sport**, (Ed.: Charles Pigeassou ve Roland Ferguson), October 2-5 1996, Montpellier, s.205.

isimlerinden oluşturarak spor sayfalarını promosyon malzemesi olarak kullanmakta, en büyük transferleri spor sayfalarına yapılmakta, en kalabalık servisleri ise spor servisleri olmaktadır. Türkiye'de spor basınının 1950'lerden sonra geliştiğini ve sporun daha çok bulvar gazetelerinin konusu olduğunu söyleyen Demirkent, spor haberciliği konusunda başarılı olarak kabul edilen yaygın organlarının kendilerini fikir gazetesi tanımladıklarını ifade etmektedir⁸. Demirkent'in bu saptaması günümüzde sporun basının hangi türü için olursa olsun önemli bir hale geldiğini, bu bağlamda da spor basının ne denli etkin ve yaygın olduğunu kanıtlamaktadır.

Basında tiraj almada ilk amaç öncelikli olarak varolan okur sayısının korunması ardından da tirajın artırılmasıdır. Sporun, basının diğer türlerine konu edilen olgularından farkı; tiraj koruma ve farklı bir basın organından okur çekebilmesinin yanı sıra yeni bir okur kitlesi oluşturma gücüne sahip olmasıdır. Çünkü konu edindiği spor, özellikle genç kuşağın ilgi alanını oluşturmaktadır ve genç kuşak da basın için yeni bir okur kitlesi anlamı taşımaktadır.

Spor doğası gereği sürekli hareket, canlılık, disiplin, plan, strateji gerektirmektedir. Bu nedenle spor basını, spor gibi devingen, canlı bir yapıda olmak durumdadır. Çünkü haber yaparak okuyucusuna ulaştıracağı olguyu izleyebilmek için bu niteliklere sahip olmalıdır. Spor basını yine diğer basın türlerinden farklı olarak kendi işleyişine uygun belli planlar ve stratejiler geliştirmek durumundadır. Bir adliye muhabiri haberin ne zaman çıkacağını bilemeyebilir, ancak bir spor basını muhabiri haberin programına sahiptir. Bir karşılaşma haberdar ve spor basını çalışanı bu haberden haberdardır. Haberdar haberdar olması, spor basını çalışanının bir plan dahilinde hareket etmesini, habere konu olan olgu veya etkinliği daha dikkatli ve hazırlıklı izlemesini sağlamaktadır. Böylesi olumlu koşullar altındaki spor basını çalışanı ürününü daha ilginç hale getirecek ayrıntılara daha kolay yoldan ulaşacaktır. Sıralanan nedenlerden ötürü spor basını diğer basın türleri içinde en devingen, canlı ve planlı yapıya sahip olanıdır.

Teknolojik gelişmelerin basın alanında en yaygın ve etkin kullanımı spor basınında yaşanmaktadır. Spor basını kendi sektörü ile ilgili teknolojik gelişmelerin tümünü şaşırtıcı bir uyumlama ile kendi bünyesine aktarmaktadır. Türkiye, spor basını alanında teknolojinin

⁸ Nezih Demirkent, *Sayfa Sayfa Gazetecilik*, İstanbul: Altın Kitapları Yayınevi Altın Kitaplar Matbaası, 1982, s. 152.

olanaklarına sahip olmada ve bu olanakları kullanmada, diğer ülkelerin spor basını ile adeta yarışmaktadır. Spor yazarı Sadık Söztutan, "Bir maçın 5. dakikasında çektiğimiz bir fotoğrafı dijital makineler ve cep telefonu aracılığıyla baskı makinesindeki spor sayfasının üzerine yapııştırıp, daha o maç dağılmadan o karedeki o fotoğraftaki futbolcunun koltuğunun altına basılmış gazeteyi iliştiiren göz kamaştırıcı teknoloji bizim değil miydi?"⁹ diyerek Türk spor basınının teknolojik olarak sahip olduğu olanakları ve bu olanakların kullanımını özetlemektedir.

Diğer basın dalları ile karşılaştırıldığında spor basını adına yaşanan bir diğer farklılık ise haber izleme anlamında tanınan olanaklardır. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı Sinan Erdem, 15 bin sporcu ve idarecinin katılımı ile gerçekleşen Olimpiyat Oyunlarını artık "10 bin yazılı ve görüntülü basın mensubu"nun izlediğini ifade etmektedir. Günümüz Türkiye'sinde spor basını, spor karşılaşmalarına özellikle de uluslararası boyuttaki spor etkinliklerine kalabalık bir biçimde katılma olanağına sahiptir. Halit Kıvanç ise Türkiye spor basınının uluslar arası etkinliklere katılımının boyutunu "...Uluslararası istatistiklerde, dünyadaki birçok spor olaylarının izlenmesinde Türkiye Spor Yazarları Derneğinin üyeleri, hani birinci, ikinci değilse eğer, mutlaka üçüncü, dördüncü sırayı alıyorlar, çok sayıda katılma ve ilgiye."¹¹ biçimde açıklamaktadır. Sadık Söztutan da Kıvanç'ın görüşlerini "Uluslararası karşılaşmalarda rakiplerimizin 20 kişiyle geldiği maçların rövanşlarına 200 kişiyle gitmedik mi?"¹² diyerek desteklemektedir.

Spor Basınının Toplumsal Boyut ve İşlevleri

Ümit Kıvanç'ın "... dünyada devrim, savaş ve toplu seferberlik halleri dışında hiçbir yönetim gücü bu kadar milyon insanı böylesine yönlendirebilecek çekim merkezleri oluşturmaya, hele bunu mevsimlerce

9 Sadık Söztutan, "Futbol, Medya ve Olimpizm Semineri, Spor Medyasının Görsel Yanı Oturumu 23-24 Aralık 1997", Türkiye Spor Yazarları Derneği, Ankara Yayınlanmış Bildiriler, s.118.

10 Sinan Erdem "Olimpizm ve İnsan Semineri 22-23 Mayıs 1991", Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı, Ankara, Yayınlanmış Bildiriler, s. 23.

11 Halit Kıvanç, "Olimpizm ve İnsan Semineri 22-23 Mayıs 1991", Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı, Ankara, Yayınlanmış Bildiriler, s. 26.

12 Söztutan, a.g.b., s. 117.

sürdürmeye yetmez”¹³ şeklinde gücü ve etkisini betimlediği spor ve sporu konu olarak işleyen spor basınının ulaştığı etkinlik ve yaygınlık, onun toplumsal bir kurum olmasında bir etkindir. Çok farklı olgu ve işlevleri nitelendirmek için kullanılan kurum kavramı, sosyolojik açıdan “toplumu oluşturan üyelerin temel toplumsal gereksinimlerini karşılamak amacıyla, belirli, toplum tarafından onaylanmış ve birleştirilmiş tarzlarda sürekli oynan, toplumsal kalıp, rol ve ilişki yapısı”¹⁴ veya “... düzenli ve sürekli yinelenen, toplumsal normlar tarafından onaylanmış ve sürdürülen, toplumsal yapı içinde büyük önem taşıyan toplumsal uygulama”¹⁵ biçimde tanımlanabilir. Tanımdan da anlaşılacağı gibi toplumsal gereksinimin gidermeye yönelik olması, süreklilik göstermesi, örgütlü ve eşgüdümlü olması, diğer kurumlara bağlı, ancak bağımsız bir işleyiş içinde olması ve diğer kurumlar tarafından onaylanmış olması, kurumun belli başlı özellikleridir.

Gerek tanım, gerekse özellikleri dikkate alındığında, basın ve sporun ve dolayısıyla da spor basınının, toplumsal gereksinimleri gidermesi, uzun bir süredir varlığını koruması nedeni ile süreklilik göstermesi, kendi içinde örgütlü ve eşgüdümlü olması, ekonomi, politika, kültür, gibi kurumlar ve alt kurumları ile bağlantılı, ancak kendine ait özgün ve bağımsız bir işleyiş olması ile birer toplumsal kurum oldukları açıktır.

Diğer yandan spor basının üstlenmiş olduğu toplumsal işlevler onun toplumsal boyutunun olduğunu ve bu nedenle de toplumsal bir kurum olduğunu kanıtlamaktadır.

Spor basınının toplumsal işlevlerinin başında, toplumsal yapı ve yaşam içinde bulunan bireylerin toplumsallaşmasına katkıda bulunmak gelmektedir. Toplumu oluşturanların toplumsal bireyler olduğu ve bu özelliği sadece toplumsallaşma süreci ile kazanabildikleri dikkate alındığında bireylerin toplumsallaşma süreci önemi anlaşılmaktadır. Toplumsallaşma süreci bireyin doğumundan itibaren biyolojik ve ussal gelişimi ile koşut işleyen uzun bir süreçtir. Bireyi toplumun katılımcı bir üyesi haline getirmeyi amaçlayan toplumsallaşma süreci, bireyin tüm yaşamı boyunca karşılaşılabileceği değişim ve uyarlamalara uyum

13 Ümit Kıvanç, “Futbolun Yeniden Anımlandırılması Çağruları Üzerine Aşka Bahane Aramasak..?”, *Birikim*, Aralık 1993, s. 56, s. 22.

14 Fichter, a.g.e., s. 120.

15 Nicholas Abercrombie, *Dictionary of Sociology*, Middlesex England: Penguin Books Ltd, 1984, s. 110.

sağlamalarını ve bunları yaşama geçirmelerini de kolaylaştırmaktadır. Klasik öğrenmeden çok daha farklı olan toplumsal öğrenme biçiminde işleyen toplumsallaşma bireyin sürekli iletişim ve ilişki içinde bulunduğu annesi ve babasının, sürekli genişleyen akrabalarının oluşturduğu birincil grup ile okul, arkadaş çevresi ve kitle iletişim araçlarının oluşturduğu ikincil grup öğretici konumundadır. Gerçekten de birey, toplumsal yaşamında ilişki içinde olduğu tüm kişi, kurum ve kuruluşlar ile etkileşir ve onlardan oynaması gereken toplumsal rolleri ve uyması gereken normları öğrenir. Bu bağlamda toplumsal bir kurum olan spor basını, okur ilişkisi içinde bulunduğu bireylerin toplumsallaşmasına katkıda bulunmakta, onlara dolaylı yollardan toplumsal yapı yelpazesi içinde yer alan tüm rolleri ve toplum genelinin olumladığı ve uyulması gereken normları aktarmaktadır. Spor basınının çok geniş bir yelpazedeki demografya ve psiografya ile buluşabilmesi ve toplumsallaşma sürecinin bireyin tüm yaşamını kapsayan uzun bir süreç olduğunun anımsanması spor basınının toplumun üyelerinin toplumsallaştırılması sürecinde üstlendiği rolün önemi bir kez daha ortaya çıkacaktır.

Gelişen teknoloji sonucu iş bölümünün artması, toplumsal varlıkların örgütlenişini ve insan ilişkileri ile birlikte toplumsal yapıyı da değiştirmektedir¹⁶. Durkheim'in organik dayanışma olarak nitelendirdiği toplumsal işbölümünün gelişmesi beraberinde uzmanlaşma ve bireysel farklılaşmayı getirmiştir. Kimlik olarak farklılaşma ve işbölümü sonucu bireyler artık birbirlerini tamamlar olmuş, bu da toplum ve bireyi ayrılmaz bir bütün haline getirmiştir¹⁷. Sporun da doğasında bulunan işbölümü ve uzmanlaşmayı içerik olarak okuruna aktaran spor basını, bu iki olgunun toplumsal yapı ve yaşamın bir gerekliliği olduğunu ve tüm bireylerin bu olguları yaşamlarına geçirmeleri gerektiği önerilmektedir. Uzmanlaşma ve işbölümünün özellikle üretim sektöründe gereksinim duyulması ve spor basınının bu önermeyi dolaylı yoldan yapması dikkate değer etkenler arasında yer almaktadır.

Spor basınının bir diğer toplumsal işlevi ise bireyin toplum içindeki yeri ve konumunu simgeleyen statülerin dağıtılmasını

16 Emre Kongar, **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**, Geliştirilmiş ve Genişletilmiş Yeni Basım-6. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1995, s. 101.

17 Emile Durkheim, **The Division of Labor in Society**, (Çev: George Simpson), The Free Press, Glencoe, 111, 1949, s.226-229'dan aktaran. Kongar, 1995, a.g.e., s.101-102.

meşrulaştırmaktır. Bireylerin kendilerini ifade edebilecekleri ve sonrası bu ifade ediş sonrası kabul görecekları, toplumsal yapının amaç ve işlevlerini de yerine getirecek sistematik ve karmaşık bileşimler¹⁸ olan statüler, bireylere toplum tarafından dağıtılmaktadır. Bireylerin kendilerine düşen statüleri öncelikle kabul edip, benimsemesi ve ardından gerekliliklerini yerine getirmesi toplumun varlığı için yaşamsal öneme sahiptir. Bireylerin kendilerine verilen statüyü kabullenmesinde, spor basınının yukarıda değinilen işbölümü ve uzmanlaşmayı aktarma işlevi etkili olmaktadır. Birey, meşru gördüğü ve toplumun tarafından kabul edilip, onanan işbölümü içerisinde kendisine düşün statüyü daha kolay benimsemektedir. Gerçekten de spor karşılaşmasını yerinde veya herhangi bir kitle iletişim aracından izleyen ya da spor basınından okuyan taraftar, kendisinin bir görevi olduğuna inanır. Kendisinin görevi ona sorumluluk da yüklemektedir. O hem spor ile ilgili günlük pratiklerinde hem de yaşamın diğer pratik alanlarında bu görev ve sorumluluğu arar ve gerekliliklerini yerine getirir.

Toplumsal yaşam gibi toplumsal yapının da canlı bir organizma olduğu açıktır. Bu organizmanın hareketi sadece fiziksel anlamda olmamaktadır. Toplumı oluşturan bireyler yine toplum tarafından kabul edilmiş gereklilikleri yerine getirdiklerinde toplumsal hareketlilik adı verilen konum değişikliklerinde bulunurlar. Sanayi Devrimi sonrası, toplumsal hareketliliğin bireyin ailesi veya genetik yapısının değil, bireyin yetenek, bilgi ve deneyimlerin toplumsal hareketliliğin belirleyicisi olması, toplumsal hareketliliğe hız kazandırmıştır. Bilgi, beceri, deneyim, eğitim ve nihayetinde uzmanlaşmanın toplumsal konumu belirlediği günümüzde, toplumsal hareketlilik en belirgin bir biçimde spor alanında yaşanmaktadır*. Dikey toplumsal hareketliliği spor aracılığıyla gerçekleştiren bireyler, toplumsal model olarak kabul edilmektedir. Diğer yandan Arjantin ulusal futbol takımının da teknik direktörlüğünü yapmış olan Cezar Luis Menotti'nin de belirttiği gibi oyun alanı dışında her yerde toplumsal yükselmenin örneği olarak göstermenin altında yatan neden sistemi haklı çıkarmaktır ve özellikle

¹⁸ Fichter, a.g.e., s. 32-33.

* Diğer yandan Rowe, sporla bağlantılı kariyerlere ne kadar fazla rağbet edilirse eğitim, hukuk, tıp ve maliye gibi güçlü ve prestijli "meslekler"de sağlanacak ilerleme derecesi o kadar az olacağına işaret etmektedir. Bakınız David Rowe, **Popüler Kültürler Rock ve Sporda Haz Politikaları**, Çev.: Mehmet Küçük, İstanbul Ayrıntı Yayınları, 1996 . s.181.

futbolcuların bu amaç doğrultusunda kullanılmaktadır.¹⁹ Bu bağlamda spor basını, toplumda yaygınlaşması beklenen nitelikteki bireylerin, modellerin sergilendiği, öykünmenin merkezini oluşturan bir vitrin işlevini görmektedir.

Diğer yandan belirli bir sporu yapmanın ötesinde, belirli bir spora ilgi dahi göstermek de bir üst tabakaya atlamanın bir yolunu oluşturmaktadır. Sınıf veya katman değiştirmek için ilgilenilen spor dalı önemlidir. Boş zamanlarını etken veya edilgen bir biçimde spor yaparak değerlendiren ve bunun için belli harcamalarda bulunan bireyler kuşkusuz toplum genelinde farklı bir konuma sahiptirler. Bu yolla kitle içinde kendi kimliklerini bulmak, bireysel olarak değerli olmak isterken, tanımlanabilir daha küçük gruba ait olmak amaçlanmaktadır²⁰. Örneğin tenis, yatçılık veya binicilik gibi yüksek harcama gerektiren sporlar futbol, basketbol gibi fiziksel beceri gerektiren sporlara oranla çok daha fazla prestijlidir. Statü sağlayan spor dalları ile ilgili dergiler de tabaka değiştirmeyi amaçlayan bireylerin kullandığı araçlardan biridir.

Geleneksel toplumdaki modern topluma geçmiş ve bu süreçte yol almaya başlamış toplumlarda yer alan bireyler, kültürel, politik ve ekonomik koşullar nedeni ile gittikçe yalnızlaşmakta, bir o kadar da güçsüzleşmektedir. Kendisi açısından kimlik ve kişilik erozyonu doğuran kitle toplumu içindeki birey yeni, ancak güçlü bir kimlik sahibi olmak, bir gruba dahil olmak gereksinimi duymaktadır. Bu durumdaki birey, en kolay aidiyet türü olan sporu seçmektedir. Söz konusu edilen güçsüzlük ve yalnızlık ortak paydasında toplanan bireylerin sayısı o denli çoktur ve bu aidiyet isteği o denli güçlüdür ki Ahmet Turan Alkan şaşkınlığını, "milyonlarca kişinin, hükmi şahsiyet tarafından temsil edilmesini 20. Yüzyıl despotizmi veya total hipnozun eseridir"²¹ biçimde ifade etmektedir. Belli bir spor dalı ve o dalda uğraş veren kulüpler, yalnız ve güçsüz bireyleri bir şemsiye altında toplayarak adeta onlara kimlik servisleri yapmaktadırlar*. Günlük yaşamda güçlü olma şansı ve olanağı

¹⁹Cezan Luis Menotti, "Halkın Derinliklerinden Gelen Futbol", [Çeviren Belirtilmemiş], *Papirüs*, Haziran 1998, S. 16, s. 6.

²⁰Stan Le Roy Wilson, *Mass Media Mass Culture An Introduction*, 3. Edition, New York: Mc Graw-Hill Inc., 1995, s.140.

²¹A.Turan Alkan, "İrasyonel Bir Taraftarlık Analizi Düşünüyorum; Öyleyse Cim bom", *Düşünen Siyaset*, Mart 1999, Yıl: 1, S. 2, s. 57.

* Söz konusu edilen aidiyet isteminin sadece kimlik bunalımı sonucu ortaya çıkmadığı belirtilmesi gereken bir konudur. Kimi durumlarda aidiyet isteminin altında yatan neden fiziksel koşullar veya yetersizlikler de olabilmektedir. Örneğin 17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Bölgesinde meydana gelen büyük deprem sonucu birçok fiziksel yetersizlik ve

elde edemeyenler (ki bunlar çoğunluğu oluşturmaktadır) güce saygı duymakta ve güçlüleri yansıtan katmanlardan bir takım tutarak gölge oyununa katılmaktadırlar. Bu noktada güçlüler ligindeki takımın sembolize ettiği gücün niteliği ve niceliği, kulüp seçmede belirleyici etkenler olmaktadır. Kitle içindeki birey, kulüpler olamadıklarına ve sahip olamadıklarına uygun seçeneği sunan kulübün taraftarı olmaktadır. Aslında oynanan sadece bir oyundur. Bu oyunun işlevi de; öğrenme, seçme ve eğlenmedir. Erk, güçlülük, kazanç sağlama, toplumsal ilerleme gibi özlere gidermektir²². Kulüplerin sembolleri, renkleri, armaları özdeşleştirme ve kaçınılmaz olarak da farklılaştırma amacına hizmet etmektedir. Günümüz koşulları içinde kimlik arayışları, benzeştirmeden çok farklılaştırma temeline dayanmaktadır*. Bir aidiyet ve bu aidiyette bir kimlik yapılandırmasına yönelik olan duygu, gelişmiş veya gelişmekte olan günümüz toplumlarının genel sorunu olan kimliksizliğin çözümüne yöneliktir.

Diğer yandan sporcu kendi bireysel varlığı ile ortaklaş(tırıl)mış bir kimliği temsil etmektedir. Çünkü spor ve dolayısıyla sporcu da, politika gibi ortaklaştırılmış kimlik yapılandırmasında önemli ve etken bir araçtır. Başarılı sporcular, kendilerini farklı kimlik, kültür ve dünya görüşü çevresinde, odaklanmış farklı toplumsal grupları kucaklayan ve onları simgesel de olsa birleştiren bir işlev vermektedirler²³. Romanya Ulusal Takımının Arjantin Ulusal Takımını yendiği karşılaşmanın ardından Romanya'daki tüm etkin gruplar birbirleri ile kucaklaşmıştır. Başkan Iliesu, Makedon Gheorge Hagi'nin liderliğindeki ulusal takımın

güvensizlik içinde bulunan mağdurlarda da aidiyet gereksinimi doğmuştur. Çünkü depremlilerin kendilerini ait hissettikleri, daha doğrusu hissedebilecekleri çok az şey kalmıştır. İçel İçişleri Bakanlığı Dinlenme Tesislerine yerleştirilen depremliler, kendilerine gösterilen ilgiden dolayı Mersinlilere teşekkür etmek için Mersin İdman Yurdu'nu karşılaşma sırasında desteklemişlerdir. Kadın, erkek, çocuk yaklaşık 100 kişilik bir grup Mersin halkına teşekkür etmekle birlikte, stadyumu dolduran binler ile aynı kimliği paylaşmış, güven duygusu içinde aidiyet sağlamıştır. Atv 13 Aralık 1999 1900 Ana Haber Bülteni

²²Hülya Yengin, *Medyanın Dili-İletişime Kuramsal Bir Yaklaşım: Popüler Kültür Türlerinin Çözümlemesi*, İstanbul: Der Yayınları, 1996, s. 274.

* Galeano, fanatik taraftarların aslında kendi takımının zaferlerinden çok, rakip takımların yenilgisinden zevk aldıklarına dikkat çekerek, spor sahalarında kimlik arayışında farklılaştırmanın hangi boyut ve yoğunlukta yaşandığını göstermektedir. Eduardo Galeano, *Gölgede ve Güneşte Futbol*, (Çev.: Ertuğrul Önalp ve Ncaci Kutlu), 2. Basım, İstanbul: Can Yayınları, 1998, s. 134.

²³Rowe, a.g.e., s. 183.

"ulusal birliği" sağladığını söylemiştir²⁴. Spor sahaları veya salonlarında bireysel kimliği ile varolamayıp, ortaklaştırılmış kimliğin bir taşıyıcısı olarak yer alan sporcu ve ona bu kimliği tanıyan spor, toplumsal bir birleştirme işlevi de üstlenmektedir. İşte bu nedendir ki, herhangi bir karşılaşmayı doğrudan veya herhangi bir kitle iletişim aracı ile izlemiş olsa da birçok kişi, spor basınından konu ile ilgili haberleri ve yorumları okumak istemektedir. Spor basını okurları herhangi bir şekilde karşılaşmayı izlemiş olsa da karşılaşma süresince gelişen ve gerçekleşen tüm olaylara hakim olamayacağı, izleyemeyeceği için kimi ayrıntılardan haberdar etmektedir. Diğer yandan kendisi ile aynı takımı tutan, belki kendisinden de tutkulu ve hatta fanatik olan renkdaş yazarların düşüncelerini öğrenmek istemektedir. Spor basını da bu doğrultuda içerik ve konu olarak farklı nitelikler taşıdıkları genel kabul görmüş olan futbol takımlarına sayfalarında yer vererek, bir bakıma okuyucusuna kimlerle özdeşleştiği ve kimlerden farklılaştığı göstermektedir. Bu bağlamda spor basını sunduğu içerik ile okuyucularına bir kimlik kazandırmakta veya okuyucularının sahip olduklarını kimliği güçlendirmektedir. Bu bağlamda spor basını okuyucu bilgi sahibi olma, aidiyet duygusu hissetme ve kendisine yandaş bulma gibi gerekçelerle spor basınına başvurmaktadır. Spor basınından izlediği bilgilerle golü kendi atmışçasına sevinmekte veya yemişçesine üzülmemekte hatta kahrolmakta, transferi kendi gerçekleştirmiş gibi gururlanmakta veya endişe etmektedir. Tüm bunlar spor basınına bireye sunduğu aidiyet ve beraberinde kimliğin getirileridir.

Sanayileşme ve kentleşmenin ardından kaçınılmaz olarak ortaya yabancılaşma ve anomi modern toplumların en büyük sorunları arasında yer almaktadır. Karl Marx tarafından "Economic and Philosophical Manuscripts of 1844" adlı çalışmasında sosyolojik bir kavram olarak incelenen yabancılaşma, bireylerin kendilerinden ve diğerlerinden yabancılaşması²⁵ anlamını taşımaktadır. Modern toplum içinde yabancılaşma güçsüzlük, anlamsızlık, kuralsızlık (normsuzluk), izolasyon ve kendinden uzaklaşma görünüşleri ile ortaya çıkmaktadır²⁶. Bu bağlamda spor basını, bireyin yaşadığı topluma uyumlaştırılması doğrultusunda toplumsallaştırması, aidiyet duygusu aşılması ve

²⁴Simon Kuper, **Futbol Asla Sadece Futbol Değildir**, (Çev.: Sinan Gürünca), İstanbul: Sabah Kitapları, 1996, s. 213.

²⁵Abercrombie, a.g.e., s. 18.

²⁶Lewis A. Coser, **Sociological Theory**, Ilionis: Weaveland Press Inc., 1989, s.454.

bireyleri biraraya getirmesi, bireylerin anomik duruma düşmesini ve yabancılaşmasını önleme görevi görmektedir.

Günlük yaşamın güçlük ve sıkıntılardan kaçma ve toplumsal yapı ve yaşamın yüklediği negatif enerjinin boşaltılması toplumsal yapı ve yaşamın sürekliliği açısından kaçınılmazdır. Schiller'in de değindiği gibi sanat oyundan ibarettir. Hayatı bir oyun mantalitesi içinde algılamak insanı günlük kaygılardan, sıkıntı ve endişelerden uzaklaştırmakta²⁷, böylece yaşam omuzlarda taşınan yük olmaktan çıkmaktadır. Bireylerin hayatı bir oyun mantalitesi içinde algılayıp kabul etmeleri, bir diğer deyişle de toplumun sağlıklı bir biçimde işleyişine devam edebilmesi güçlü bir tahliye valfi gerektirmektedir. Tüm toplumun kabul edebileceği, ilgi göstereceği ve varolan ekonomik ve politik sisteme de zarar vermeyecek bu valf, spor ve onu toplumla buluşturan spor basımıdır. Gerçekten de spor, kontrol edilemeyen kazanma hırsı rekabet, şiddet, mücadele gibi olumsuz ve sert öğeleri bünyesinde barındırsa da yüklenen genel anlamı ve yaygın kullanımı ile bir "oyun"dur. Sadece oyun anlamı yüklenmiş olan bir olgu veya etkinlik ile ilgilenmek, ilgi duymak, onu izlemek, hayata bakışta da kimi değişikliklerin ortaya çıkmasına neden olur. Spor ile ilgilenen bireyler, hayata ve olaylara bakışlarında büyük ölçüde artık sporu, ama sadece bir oyun olan sporun penceresini kullanmaya başlarlar. Bireylerin böylesi bir pencereyi bulmaları ve kullanmalarında spor basımı onlara yardımcı olduğu gibi, büyük ölçüde onları yönlendirir.

Yukarıda sıralanan toplumsal işlevlerinin yanı sıra spor basımı var olan siyasi, ekonomik ve yönetsel sistemi olumlamakta, bunların gereksinim duyduğu bireylerin yetişmesine yardımcı olmaktadır.

Diğer yandan spor basımının doğrudan politik olmakla birlikte kısmen de olsa toplumsal olarak kabul edilebilecek bir diğer işlevi de ülkenin savunmasına destek vermek, bunun için toplumu istekli hale getirmek bulunmaktadır. Milliyetçilik, emek ve yabancı sermayenin gittikçe serbestleşen dolaşımı ve turizm aracılığıyla kültürler arası ilişki ve yakınlık nedeni ile yabancı düşmanlığı, bayrak, ulus, vatan gibi olgular genç, kentli ve kozmopolit nüfus için önemini yitirmektedir. Dunning'in "yurtiçinde yatışmış"²⁸ olarak nitelendirdiği bu ulus

27 Ömer Çaha, "Spora Yaslanarak Bir Nefes Almak", *Düşünen Siyaset*, Mart 1999, Yıl: 1, S. 2, s. 117.

28E. Dunning, "The Dynamics of Modern Sport: Notes on The Social Sources of Masculine Identity and Its Transformation" (Ed.: N. Elias ve E. Dunning) *Quest for*

devletler, meşruiyetlerini koruma ve sürdürme bağlamında sporu ulusal semboller yaratmak için kullanmaktadırlar. Özellikle uluslararası karşılaşmalarda kitle içindeki bireyin bir taraftar, taraftarın ise ulusun bir vatandaşı olarak spor basınında sunulması yukarıda sıralanmış olan önemini yitirmiş olguların yeniden canlanmasına yardımcı olmaktadır*. Bu da doğrudan olmasa da, spor basınının ülke savunmasına destek vermesi, olası bir durumda, savunma ve saldırı amacı ile gereksinim duyulacak olan insan gücünü hazır ve istekli hale getirmesi anlamını taşımaktadır.

Sporun rekabetçi yapısından kaynaklanan kazanma arzusu ve şiddet, erotizm ve şiddet arasındaki ilişki, sporun etkin veya edilgen katılımcılarına bilinçaltı boşalma olanağı tanımaktadır²⁹. Gerçekten de Pazartesi günü işbaşı yapacak olan kitlenin bir hafta süresince yeterli bir biçimde verimli çalışabilmesi için en etkili çare, böyle bir boşalmı hafta sonu yaşayabilmeleri olmuştur. Hatta işyerlerinde kurulan takımlar ve bu takımların ruhunun kâr dönüştürülmesi³⁰, sistem açısından ikincil yarar sağlamıştır. Diğer taraftan Pazartesi ve Salı günleri, spor basını ile hafta sonunun muhasebesinin yapılması, hafta sonu heyecanının bir kez daha anımsanması oyunun bitiş gerçeğini biraz olsun yumuşatmaktadır. Ancak oyun bitmiş, iş başlamıştır. Gerçeklikten ve gerçekliğe yüklenen resmi veya gayri resmi anlamlardan sıyrılmanın, bu gerçeklikten kopuşun, geçici olduğu ve uzun olmayan bir süre sonunda bunlara dönüşün kaçınılmaz olması, sporun geçici psikolojik boşalmalara yardımcı olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.

Sporun gündem konusu olması, spor basınının bir diğer toplumsal işlevini oluşturmaktadır. Üretim sürecinde işbirliği ve işbölümü ile birlikte uzmanlaşmanın zorunlu olması, üretim sürecinde yer alan bireylerin ilgi ve enerjilerinin çalışma saatleri içinde tamamen bu olgulara yönlentmelerine yol açmaktadır. Çalışma saatlerinin oldukça yüksek yoğunlukta yaşanması ve uzmanlaşmanın gelişimi gerektirmesi, bireyleri belli bir süre sonra rutinleşmeye itmektir. Gündelik yaşam içinde rutinleşmiş olan birey, yaşamdan tat almak için farklı uğraşlar ve

Excitement: Sport and Leisure in the Civilizing Process, Oxford: Basil Blackwell, 1986, s. 233'den aktaran Rowe, a.g.e., s. 224.

* Sporun yurt savunmasında kullanımı ile ilgili daha geniş bilgi için bakınız Kurthan Fişek, **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi**, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, 1980, s. 71-75.
29 Fişek, a.g.e., s. 130.

30 "Seni Sevmeyen Ölsün", **İkibin'e Doğru**, 14-20 Haziran 1997, Yıl 1, S. 24, s. 11.

konular arar duruma gelmektedir. Spor bu uğraş ve konuları sağlamaktadır. Uzmanlaştıkları, bir diğer anlatımla da para kazandıkları işler dışında, konuşacak konuları bile bulmakta güçlük çeken modern toplum içindeki birey spor konuşmaya başlar. Özellikle spor konuşmalarının belli bir süre sonra içindeki uzlaşmanın benzeri şekilde uzmanlık boyutlarına vardırıldığı pratikte yaşanan bir gerçektir. Umberto Eco'nun düşüncelerden çok, duyguların yoğun olduğu bir söylem biçimi şeklinde nitelendirdiği "Spor Gevezelikleri"³¹ eril toplumların basat sohbet konusunu oluşturmaktadır. Yukarıda da değinildiği gibi belli bir süre sonra dünyaya ve olaylara spor yani oyun çerçevesinden bakan birey, bu oyunu yinelemek isteyecektir. Gerçekten de oyun doğası yeniden oynanmayı gerektirmektedir. Böylece bir sonraki hafta sonu için psikolojik ve bilişsel hazırlıklar spor basını aracılığıyla yeniden hafta içinde yapılmaktadır. Kozanoğlu, taraftarların takımları ile ilgili iyi veya kötü her gelişmeden haberdar ve fikir sahibi olmak istediğini, çünkü çevresindeki "küçükük kamuoylarına" açıklamalarda bulunmak zorunda olduğunu söylemektedir³². Kuşkusuz spor konusunda konuşabilmek için spor ile ilgili bilgiye gereksinim bulunmaktadır. Bu tür bilgi, konuşma ortamlarından sağlanabilir, ancak böylesi ortamlarda bile güçlü olmak için belli bir ön hazırlık gerekmektedir. Söz konusu edilen ön hazırlık ise en kolay, seri ve ucuz olarak spor basını ile sağlanabilir.

Diğer yandan sporun eril toplumlarda cinsel kimliğin oluşmasına yardımcı olma işlevini yüklenmesi ve spor ile cinsellik arasında güçlü bir bağ bulunması³³, spor basınına yeni bir işlev yüklemektedir. Spor basını konu ve içerik olarak işlediği spor aracılığıyla toplumun cinsel kimliğinin oluşmasına yardımcı olmaktadır. Daha önce değinilmiş olan toplumun onayladığı tutum ve davranış kalıplarının bir bölümü oluşturan cinsel tutum ve davranışlar, spor basını aracılığıyla toplumun

31 Umberto Eco, *Travels in Hyper Reality: Essays*, (Çev.: W. Weaver), San Diego Harcourt Brace Javanovich, 1986, s. 159-165'den aktaran, Seçil Büker, **Tenisten Sonra Sodsız Viski**, Ankara: İmge Kitabevi, 1992, s. 70. Konu ile ilgili olarak ayrıca bakınız, Gökhan Metin, "Futbol, Popüler Kültür ve Geyik Muhabbeti", **Birikim**, Haziran 1994, S. 62, ss. 91-93.

32 Can Kozanoğlu, **Türkiye'de Futbol "Bu Maçı Alcaz!"**, 2. Basım, İstanbul: Kıyı Yayınları, 1990, s. 77.

33 Arthur Asa Berger, **Kitle İletişim Çözümleme Yöntemleri** (Ed. Nazmi Ulutak ve Ash Tunç), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Yayınları, 1993, s. 130.

genç üyelerine ulaştırılır. Böylece cinsel kimlik oluşumuna katkıda bulunduğu gibi cinsel gerginliğin azaltılmasını da sağlamış olmaktadır.

Reform ve Rönesans ile başlayan, sanayileşme ile birlikte hız kazanan laikleştirme sürecinin günümüzde ulaştığı nokta, modern toplum içindeki bireyin tinsel olana inanma gereksinimidir. Laik toplumlarda, bireyler artık tinsel olanlara da inanma gereksinimi duymaktadırlar. Bu nedenle sanayi sonrası toplumlarda Budizm, Hıristiyanlık gibi dinler ile bu dinler ile ilgili olan veya olmayan tarikatlar büyük ölçüde yaygınlık göstermektedir. Yaygınlaşan bu akımlar, tinsel açığı doldurmanın da ötesinde, belli bir noktadan sonra, varolan sistemi sorgulayan, eleştiren bir durum almakta, sistemin geleceğini tehdit etmektedirler. Bu nedenle, toplumsal gerginliğin boşaltılmasında kullanılan sağlıklı ve etkili bir çıkış noktası olan spor yeniden devreye girmektedir. Spor ve onu konu ve içerik olarak işleyen spor basını bu bağlamda toplumların tinsel inanç açığını doldurmaktadır.

Günümüz yaşam koşullarının giderek zorlaşması ve karmaşıklaşması kitle toplumu içindeki bireyleri yeni arayışlara yöneltmiştir. Bireyler yaşamlarını sürdürmek için gerekli olan geliri elde etmek için çalıştıkları zamanlar dışında kendilerini geliştirme, rahatlatma veya zevk için değişik etkinliklerle ilgilenmektedirler. Önceki dönemlerde sadece dinlenmek veya boş zaman geçirmek yapılan okuma artık hem bu amaçlar hem de bireyin kendisini geliştirmesi için yapılmaktadır. Benzer bir biçimde spor da günümüzde çoklu amaçlar doğrultusunda yapılmaya başlamıştır. Boş zamanları değerlendirmek için yapılan spor artık sağlıklı yaşam, dinlenme, iş dünyasında daha planlı ve programlı çalışabilme, ani karar verme, verilen kararların tutarlılığı, savunma ve saldırı stratejileri geliştirme gibi bir çok amaç doğrultusunda yapılmaya başlanmıştır. Spor basını bu doğrultuda okuyucularına sunduğu içerikler ve uzman bilgileri ile onların ilgi duydukları alanda bilgilenmelerini ve kendilerini geliştirmelerini sağlamaktadır. Bu noktada günümüz üretim ilişkileri içinde kaçınılmaz duruma gelen uzmanlaşmaya, spor basınının da belli anlamda katkıda bulunduğu açıktır.

ABD'nin tanınmış ve saygın spor yazarlarından Leonard Koppet, spor gazeteciliğinin amacını "gerçekten çok önemli olmayan şeyler hakkında daha fazla eğlendirici malzeme toplamak" olarak açıklamaktadır. Koppet'in bu saptaması, spor ve spor basınına farklı bir işlev yüklemektedir. Günümüzde spor ve doğal olarak da spor basını boş zaman uğraşısı olmasının yanı sıra bir eğlence aracı olarak yorumlanmaktadır.

Bu nedenle de spor basımı, seçici bir yolla da olsa, insanların spor dünyasından eğlenmesine, anlamasına ve denemesine yardımcı olmaktadır³⁴.

Sonuç

Spor basımı, toplum genelinde yaygın ve etkin olmasının dışında, toplumsal gereksinimin gidermeye yönelik olma, süreklilik gösterme, örgütlü ve eşgüdümlü olma, diğer kurumlara bağlı, ancak bağımsız bir işleyiş içinde olma ve diğer kurumlar tarafından onaylanmış olma gibi özellikleri bünyesinde barındırması nedeni ile toplumsal bir kurum olmuştur. Diğer yandan konu ve içerikleri ile toplumsallaştırma, toplumun kabul ettiği tutum ve davranışlarla, normları genç kuşaklara aktarma, toplumsal model yaratıp, kamuoyuna sunma, sınıflararası geçişte bir araç olma, statü sağlama, manevi tatmin verme, aidiyet duygusu verme, ekonomik, politik ve yönetsel sisteme payanda olma, onları meşrulaştırma, kamuoyu oluşturma, demokratik ve daha barışçıl yollardan tepki verme, bu nedenle de saldırganlık eğilimi, sapkın davranışlar, yabancılaşma ve cinsel gerginliği azaltma, cinsel kimliğin oluşumuna katkıda boş zaman geçirme, eğlendirme ve eğlence aracı olma bulunma gibi birçok toplumsal işlevi yerine getiriyor olması nedeni ile spor basımı günümüz toplumsal yapı ve yaşamı içinde önemli bir yere sahip olmuştur.

Kaynakça

-ABERCOMBIE, Nicholas. **Dictionary of Sociology**, Middlesex England: Penguin Books Ltd, 1984.

-ALKAN, A. Turan., "İrrasyonel Bir Taraftarlık Analizi Düşünüyorum; Öyleyse Cimbom", **Düşünen Siyaset**, Mart 1999, Yıl: 1, S. 2.

-BERGER, Arthur Asa. **Kitle İletişim Çözümleme Yöntemleri** (Ed. Nazmi Ulutak ve Aslı Tunç), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Yayınları, 1993.

³⁴ Jay J. Coakley, **Sport in Society Issues and Controversies**, 4. Edition, St. Louis: Times Mirror/Mosby College Publishing, 1990, s. 295.

- BÜKER, Seçil. **Tenisten Sonra Sodasız Viski**, Ankara: İmge Kitabevi, 1992.
- COAKLEY, Jay J. **Sport in Society Issues and Controversies**, 4. Edition, St. Louis: Times Mirror/Mosby College Publishing, 1990.
- COSER, Lewis A. **Sociological Theory**, Illionis: Weaveland Press Inc., 1989.
- ÇAHA, Ömer., "Spora Yaslanarak Bir Nefes Almak", **Düşünen Siyaset**, Mart 1999, Yıl: 1, S. 2.
- DEMİRKENT, Nezih. **Sayfa Sayfa Gazetecilik**, İstanbul: Altın Kitapları Yayınevi Altın Kitaplar Matbaası, 1982.
- ELDON E. Snyder ve Elmer A. Spreitzer, "Sports and Mass Media", **Sport in Contemporary Society** (Ed. D. Stanley Eitzen), New York: St. Martin's Press, 1984.
- ERDEM, Sinan. "Olimpizm ve İnsan Semineri 22-23 Mayıs 1991", Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı, Ankara, Yayınlanmış Bildiriler.
- EROĞLU, Semih., "Türk Spor Basımı", **Yıllık Ankara Üniversitesinin Kuruluşunun 40. Yılına Armağan**, 1986-1987, S. IX.
- FICHTER, Joseph., **Sosyoloji Nedir?** (Çev.: Nilgün Çelebi), Ankara: Atilla Kitabevi, 1996.
- GALEANO, Eduardo. **Gölgede ve Güneşte Futbol**, (Çev.: Ertuğrul Önalp ve Ncaci Kutlu), 2. Basım, İstanbul: Can Yayınları, 1998.
- KIVANÇ, Halit., "Olimpizm ve İnsan Semineri 22-23 Mayıs 1991", Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı, Ankara, Yayınlanmış Bildiriler.
- KIVANÇ, Ümit. "Futbolun Yeniden Anlamlandırılması Çağruları Üzerine Aşka Bahane Aramasak..?", **Birikim**, Aralık 1993, s. 56.
- KONGAR, Emre., **Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği**, Geliştirilmiş ve Genişletilmiş Yeni Basım-6. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1995.
- KOZANOĞLU, Can. **Türkiye'de Futbol "Bu Maçı Alıcaz!"**, 2. Basım, İstanbul: Kıyı Yayınları, 1990.
- KUPER, Simon. **Futbol Asla Sadece Futbol Değildir**, (Çev.: Sinan Gürtunca), İstanbul: Sabah Kitapları, 1996.

-KURTHAN, Fişek. **Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi**, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını, 1980.

-MENOTTI, Cezan Luis. "Halkın Derinliklerinden Gelen Futbol", [Çeviren Belirtilmemiş], **Papirüs**, Haziran 1998, S. 16.

-METİN, Gökhan., "Futbol, Popüler Kültür ve Geyik Muhabbeti", **Birikim**, Haziran 1994, S. 62.

-ROWE, David. **Popüler Kültürler Rock ve Sporda Haz Politikaları**, Çev.: Mehmet Küçük, İstanbul Ayrıntı Yayınları, 1996 .

-SAGE, George. H. **Power and Ideology in American Sport A Critical Perspective**, Illinois: Human Kinetics Books, 1990.

-"Seni Sevmeyen Ölsün", **İkibin'e Doğru**, 14-20 Haziran 1997, Yıl 1, S. 24.

-SÖZTUTAN, Sadık. "Futbol, Medya ve Olimpizm Semineri" **Spor Medyasının Görsel Yanı Oturumu 23-24 Aralık 1997**, Türkiye Spor Yazarları Derneği, Ankara, (tarih belirtilmemiş)

-ULUÇ, Hıncal. **Sarı Kırmızı Kaşkol**, İstanbul: Bilgi Yayınevi, 1987.

-WILSON, Stan Le Roy., **Mass Media Mass Culture An Introduction**, 3. Edition, New York: Mc Graw-Hill Inc., 1995.

-WOLFE, Rosita, Paul O'Sullivan ve Tony Meenaghan. "Media and Sport in Ireland: Cultural Hegemony And Audience Affiliation On The European Periphery", **European Association for Sport Management Association Formation Promotion Sport**, (Ed.: Charles Pigeassou ve Roland Ferguson), October 2-5 1996, Montpellier.

-YENGİN, Hülya. **Medyanın Dili-İletişime Kuramsal Bir Yaklaşım: Popüler Kültür Türlerinin Çözümlemesi**, İstanbul: Der Yayınları, 1996.

-YÜKSEL, A. Halûk. "İletişimin Toplumsal Boyutu Olarak Kitle İletişim", **Kurgu**, C. 7, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1990.

